

III.

Življenja večerna molitev.

Ne vem, ali je resnica, ali pa je le domnevanje moje osamelosti in dušne otožnosti moje — a dozdeva se mi, da mi je prisojena in določena tukaj kratka pot, in da se mojega življenja dan nagiba k večeru . . .

— Zunaj ugaša dan. Mrak se zgrinja nad krajino. Vse tone v njem, kakor v čarobnem morju, v morju miru in smrti in teme.

Tudi v mojo sobico silijo valovi tega temotnega oceana. In tiho je in pusto in prazno v tej sobici in žalostno, kakor bi ravnokar odnesli iz nje mrliča . . .

In hladno je in mrzlo krog mene. No, ni čuda: zunaj je jesen. Listje sliv, breskev in bezga v vrtu in stare lipe tam za vrtom je porumenelo. S tihim plačem odpada. Suho vejevje pa zdiše, kakor bi mu kdo sesal iz žil življenja kri. —

Češplja pod mojim oknom, ki je pred dvema letoma še rodila, ne rodi več. Letos je zelenelo le še troje vršičkov — a tudi ti niso dali sadu. Tudi ti so se posušili — v deblu ni več življenskega soka, nekaj je podjedlo korenine, da so umrle in strohnele. Mogoče, da danes ali jutri suho drevo posekajo.

Tudi ob mozgu mojega življenja gloje neki črv, ki mi izpodjeda življenja korenine. In moje moči pešajo in ginejo, mojih duševnih sil vir se suši . . . mojega življenja dan se nagiblje na večer.

A preden ležem k večnemu miru in pokoju, si še enkrat izprašam vest — kakor pred vsakim večerom — in še enkrat uberem svoje duše harfo, še enkrat zabrenkam ob njene strune, da Ti v tihih, vdanih zvokih zapojem večerne molitve visoki spev.

In ta molitev moja naj bo velik confiteor mojega življenja, naj bode mogočni slavospev Tvoji dobroti in usmiljenju Tvojemu, naj bo pristen, veren izliv mojega srca, naj bo jasen odsev zadnjih pojemajočih žarkov duše moje . . .

* * *

Solza —? Čemu? — Ali po življenju? Zavoljo njegove kratkosti? —

Ah, ne — to je le solza, posvečena trpljenju in bridkostim življenja. — To je le neznatna kapljica, ki je kanila v ono neizmerno, brezbrežno morje solza, ki jih človeštvo plaka nad zmotami svojimi.

To je danj duše moje življenja pisanim, zapletenim stezam, ki sem hodil po njih, ne da bi često vedel, kam me vodijo. — To je biser, poklonjen v dar vsem živim, izplakan iz duše moje v bridkosti in žalosti zaradi vseh onih, ki še tekajo po življenja potih in ne vedo, kam hitijo . . .

Svoje smrti pa ne objokujem . . .

* * *

Življenja steze . . . te neznane, te temotne steze!

Ko bi v odločilnih trenutkih našega življenja priplaval z nebes krilatec božji ter bi nam za hip odgrnil temno zaveso in nam dovolil le en pogled v prihodnost — kako bi se pač tedaj razvijala našega življenja drama . . .

Ah, mladosti moje topli, solnčnojasni dnevi — ko bi mi kdo pokazal v vas mojega življenja zapletene in prekrižane in nevarne poti, ali bi mu pač verjel tedaj? Ko bi mi pokazal kdo v vas moj Getsemani, ki sem se napotil proti njemu s prvim slovesom od vasice domače; ko bi mi pokazal kdo

kelih gorja, ki mi je bil pripravljen — ali bi morda ne ustavil koraka, ali bi ne ostal v rodni vasi, ali bi ne živel rajši življenja mirnega in tihega pod krovom svojih očetov in dedov . . . ?

A jaz sem odšel v življenje — in v življenju sem umrl! Romal sem k učenosti zaželjenemu, hvaljenemu viru — in kaj sem našel? Zastrupljene studence . . .

* * *

Ko sem tistega septembrskega jutra — spominjam se še, da je bilo megleno in da je naletaval droben dež — ko sem torej tistega jutra devetleten fantič prvokrat ostavljal rodni dom, domačo vas ter odhajal v tujino — zakaj se tedaj nisem ustavil na poti, zakaj nisem okrenil svojega koraka, zakaj se nisem vrnil k mami, ji položil glave v naročje ter jo plakaje poprosil:

»Ne v svet, ne v tujino! — Naj pri tebi ostanem, mami — v tvojem varstvu, v tvoji ljubezni . . .

A jaz sem šel . . .

In vse ono gorje in ona neizrazljiva žalost, ki mi je tedaj stiskala srce, ki mi je pod njo omedlevala duša — ali je bila to nemara že slutnja o življenja velikih prevarah, ali je duša moja nemara že tedaj čutila, da je na poti k drevesu spoznanja dobrega in slabega, in da ji to spoznanje nekoč za vedno zapre pot v sveti mladostni eden . . . ?

Bog ve — a zakaj se nisem vrnil in zaplakal pri mami:

»Mami — ne pošiljaj me v pogubo . . . !«

* * *

In razpel sem jadra — in mojega življenja ladjica je splavala po širokem morju . . .

A tedaj je bilo morje še gladko in mirno. In z moje ladjice se je še videlo zeleno obrežje, posejano s cvetkami pisanimi in dehtečimi — s cvetkami življenja vesele pomladi . . . In vse so me pozdravljale, vse so se mi smehljale, vse so mi klicale: »Srečo — srečo!«

In jadral sem za srečo . . .

In tudi nebo se je smehljalo nad menoj kakor oko ljubeče deve . . . In solnce božje je sijalo tako krasno na moje poti . . . in morje se mi je smehljalo ter mi šumljalo pozdrave . . . in me vabilo . . . vabilo . . .

In jaz sem verjel . . .

Jadra moja so bila razpeta in ladja moja je hitela svojo pot po gladki in mirni širini morski.

Čeri in skal pa ni bilo videti nikjer . . . in nikjer nikakega oblačka . . . in vetra nasprostnega in nevarnega ni bilo čutiti od nikoder . . .

* * *

In jadral sem po življenja velikem oceanu. In ko so me v tihih nočeh prašale zvezde nebesne: »Kam?« — sem jim odgovarjal brezskrbno: »Za srečo!«

Polagoma pa mi je dobro znano in drago obrežje izginjalo izpred oči, izpred duha . . . Vseповsodi, vse kroginkrog le širna, pusta ravan . . . In nekoč se je v daljavi, na jasnem obzorju dvignil sivkast oblaček, in neka mrzla sapica je zavela nad mojo ladjo . . . in nekak čuden mrak se je zgrnil ob meni . . . In moji duši je postajalo tesno. In zazdelo se mi je, da so plitvo pod površjem morskim nevarne in ostre čeri, ki preže na ladjico mojo, ki poželjivo iztegajo po njej svoje sive, koščene roke, da jo potegnejo v hladne globine, v kristalni grob . . .

In nekaka velika otožnost je padla tedaj v srce moje. V duši moji se je budilo ‚spoznanje‘, začel sem umevati svet in življenje . . .

In tedaj sem zahrepenel s hrepenenjem velikim in vročim po zapuščenem mirnem pristanu, po obali, posejani s pisanimi in dehtečimi cvetkami — po tihi rodni vasici in po mladosti, odbegli in minuli . . .

* * *

Spominjam se nekega popoldne in nekega večera.

Bilo je to pred šestim gimnazijskim razredom. Bil je zadnji dan počitnic, in drugi dan sem moral zapustiti dom.

Zadnji dan! In dan jasen, solnčen in topel . . .

Popoldne sem še nekaj pospravljaj. Proti večeru pa sem šel v gozd nekaj sto korakov strani od vasice.

V lesu sem sedel pod star hrast. Na debelem deblu košatega gabra, ravno nasproti meni, je viselo primitivno, približno meter visoko razpelo. Bog ve, kdo ga je kdaj pribil na drevo. A moralo je biti že zelo staro, ker je bilo že povsem obledelo. Tako je bilo vobče že vedno, odkar sem ga pomnil . . .

Solnce se je nagibalo k pokoju. Blesteči žarki so se poševno usipali med vejevjem in zelenjem v tihi gozd. In s škrlatasto rdečino so oblivali stara in mlada debela . . .

Mislím, da se godi vsakemu enako — a vsaj meni je bil vsakokrat ob ločitvi in slovesu rodni kraj neizrecno drag in ljub. Vselej sem se težko ločil od njega. A tako težko mi slovo najbrž ni bilo še nikdar.

Vse to krog mene: — staro razpelo tam gori na gabru, vsa že davno mi znana drevesa, polje pod menoj, vas ob beli cesti in potok ob vasi in tam doli pod selom enozvočno ropotajoči mlin — vse to se mi je tedaj dozdevalo nekako nerazdružljivo tesno spojeno z menoj, z mojim srcem, z mojo dušo, z življenjem mojim.

In ko sem tako gledal ta tihi, idilični kotiček zemlje, mi je nekaj mogočno obtežilo dušo; iz srca se mi je nekaj dvigalo in mi sililo gor v grlo . . . in zadušeno sem zaplakal. Ves žalosten in potrtn sem se vrgel na obraz na neme, brezčutne zemlje mahovite grudi . . .

Tedaj se nisem povsem zavedal vzroka svoje boli. A temno sem ga čutil že tedaj in pozneje sem jasno spoznal, zakaj sem tedaj tako krčevito plakal. S temi solzami sem objokoval samega sebe,

ker sem čutil, da nisem več oni, ki je nekdaj posedal v tem tistem logu. Plakal sem ob pogledu na veliki prepad, ki je zijal med mladeničem, ležečim sedaj tukaj v gozdnem miru, in med mojim nekdanjim »jaz« — jokal sem, ker mi je v nedogledni megleni daljavi izginjala detinska preprostost in z njo sreča moja . . . objokoval sem svojo lastno minljivost, svojo izgubljeno neskrbnost, vdano otroško vernost . . .

Ko sem dvignil glavo, je že ugasnil rdeči soj krog mene. Vse je bilo tiho, ovito v globoko mistično senco, ki se je že objemala in poljubljala s sanjajočim mrakom . . .

Tudi v moji duši je bilo hladno in mračno.

Drugi dan sem odhajal . . . In dozdevalo se mi je, da zapuščam eden, v katerega se nikdar več ne vrnem — vsaj isti ne!

* * *

In spet so mi dajali piti iz vira učenosti in modrosti. In zastrupili so me s strupom svojih besedi in svojih src — s strupom spoznanja.

In mojega Boga so mi s smelo roko ukrali iz duše, iztrgali so mi ga iz srca . . . Tako dolgo so s svojim skepticizmom in s svojim cinizmom tresli ob glavnem stebru mojega življenja in sreče moje, da so ga podrli, porušili.

In z njim se je podrlo vse . . . In nekega dne sem stal, kakor Jeremija prerok na podrtiji jeruzalemski, na razvalinah svojega življenja in svoje sreče . . .

In z grozo sem si priznal: »Živim — pa sem vendar mrtev!«

»Da — mrtev!« — Kakor strašna obsodba večnega sodnika mi je zvenela in grmela ta beseda v duši.

In v strahu in trepetu so moje misli bežale izpred obličja Tvojega, kakor prokleti, nikdar mirujoči Kajn . . .

In vendar — duša moja je hrepenela nazaj k Tebi. Duša moja je čutila svojo praznoto in svojo

osamelost. In plakala je po Tebi . . . resničneje: plakala je po nečem izgubljenem, o čemer pa ni prav vedela, kaj da je . . .

No, jaz nisem mogel več najti poti do tega izgubljenega ,nekaj', ker jambori moji so bili potrti, jadra moja so bila strgana . . . in brez vodilnega kompasa sem brezciljno brodil in blodil po življenja vzburkanem nepoznanem oceanu . . .

Ah, mamica moja — zakaj se nisem obrnil na oni prvi poti v življenje, zakaj se nisem vrnil k tebi ter te plakaje poprosil:

»Ne pošiljaj življenja mojega ladjice v brezbrežno morje, da se ne potrgajo jadra, ne potro jambori . . . in jaz se potopim . . .«

* * *

Moj Bog — jaz sem Te izgubil! . . . Kakor izgubljeni sin sem Te zapustil ter sem odšel v tujino — na neznane poti, na steze zmot, na steze temne in nevarne, v kraje tuje in mrzle . . . v kraje, kjer sem z velikim hrepenenjem koprnel po svetli in topli in lepi domačiji mladostnih mojih dni in ogrevajoče me — vernosti . . .

Izgubil sem solnce svojega življenja. In ali more cveteti roža brez oživljajočih žarkov solnčnih? — Ali more brsteti gozd brez njih . . . ali more roditi iz osrčja svojega brez njih zemlja kak najmanjši sad?

In tako sem bil tudi jaz mrtev, ker me ni več obsijalo življenja solnce. In moja dela so bila dela teme, dela noči, dela — smrti . . .

Ah, jaz sem Te zanikal, ker Te nisem mogel najti. Žalil sem Te, ker Te nisem spoznaval.

A jaz sem hrepenel po Tebi, hrepenel kakor potnik v žgoči samotni puščavi po zelenem otoku, po brsteči oazi . . . Čimbolj sem se oddaljeval od Tebe, tembolj sem hrepenel po Tebi, ker je bilo srce moje tem nemirnejše, tem nesrečnejše . . .

* * *

Da, zanikal sem Te — in hrepenel sem po Tebi... Spominjam se neke epizode izza onih dni.

Bila nas je večja družba. Polagoma se je govorica naša zasukala na verska vprašanja. Mnogo se je besedičilo, marsikaj se je zasmehovalo, kar mi je bilo nekdanj drago, ljubo in sveto.

Jaz pa sem molčal. V meni ni živel več oni Bog, ki so se mu rogali ti ljudje. A vendar je ta njihov cinični sarkazem, te zaničljive in vendar tako plitve glose, rezal nekako v moje srce, v mojo dušo, v vse bistvo moje.

Res, jaz nisem imel Boga. A jaz sem ga iskal, hrepenel sem k njemu, plakal sem po njem . . . In nisem mogel umeti, kako se morejo ti ljudje s tako podlim in plitvim cinizmom rogati Onemu, ki sem jaz tako koprnel po njem, ki se mi je dozdeval — odkar sem ga izgubil — le tem večji, tem krasnejši, tembolj vreden vsega našega mišljenja in vse naše ljubezni . . .

In tedaj me je nenadoma prašala neka gospodična, kako jaz sodim o tej stvari . . .

Nekako neprijetno me je dirnilo to prašanje. »Čemu prašate mene?«

Pogledal sem ji v črne oči. Nekaj nerazjasnivega, neumljivega je trepetalo v njih . . . Ali je tudi ona dvomila? Ali je tudi ta nežna deva že izgubila svojega Boga?

Ali tudi ona koprni s tako vročim hrepenenjem po njem kakor jaz? Ali ga tudi ona išče z obupano dušo in z drhtečim srcem . . .?

Zrl sem ji v oči — in nekaj mehkega, nekaj toplega je zavelo v moje srce in v dušo mojo.

In že sem nameraval odpreti usta v slavospev Onemu, ki sem ga izgubil in s hrepenenjem iskal . . . a v istem trenutku sem se še enkrat ozrl na družbo krog sebe. In povsod sem videl zaničljivo se smehljajoče obraze modernih skeptikov in ateistov.

In tedaj sem se zbal teh plitvih ljudi. Sram me je postalo besedi, ki sem jih kanil govoriti z z vsem plamtečim ognjem svoje koprneče duše . . . Duša moja je postala hladna, mrzla.

In iz nizkega strahu pred ljudmi sem odgovoril ledeño in trdno:

»Boga ni!« —

Vse je molčalo. — Bilo je, kakor bi se družba vendarle zavzela nad apodiktično trditvijo mojo, izgovorjeno s takim prepričanjem.

V meni pa je zavpil neki velik glas:

»Lažeš!«

Nikomur nisem mogel pogledati v oči. Le gospodično, ki mi je zastavila ono prašanje in ki mi je bila tiste dni veliko bližja kakor vsa ta šumna družba krog mene, sem za trenutek pomotril od strani . . . Videl sem, da so ji ustnice trepetale. Oči so se ji razširile. Z nekim strahom in z nekako veliko boleščjo so zrle v me.

Jaz pa sem sklonil glavo in sam sebi sem govoril v svoji duši strašno obsodbo:

»Iškariot!« . . .

In polagoma mi je nekaj kakor velikanska skala legalo na srce in na dušo. Nisem mogel več strpeti v družbi. In šel sem iz sobe.

In tam zunaj v tihi, skrivnostni zvezdnati noči sem naslonil bolno glavo ob ograjo nekega vrta.

In zagledal sem se tja gori v nebo. In dolgo sem nepremično zrl tja gori v azur svoda nebesnega, v ta velikanski tempelj vsevečnega zidarja. Z nekim napol nezavestnim pričakovanjem sem vpiral svoje oči in pogled svoje duše tja gori v vsemira večne sfere, kakor bi pričakoval, da se odpre nebo ter pohiti angelj Gospodov sem dol k meni ter me v moji smrtni bolesti okrepča z kelihom nebeške tolažbe, s čašo čistega spoznanja večnih skrivnosti . . .

Krog mene pa je kakor v sladkem snu mirno dihala priroda božja; in pomladna noč je tiho plula nad menoj in krog mene . . .

Hipoma pa se nisem mogel več premagovati. In v tihi noči sem zaihtel in zaplakal kakor Peter apostelj, ko je zatajil svojega učenika . . .

Po čem sem pač plakal? Po njem, ki sem ga zatajil in ki sem ga iskal in ki sem hrepenel po njem...

In spet se spominjam drugega dogodka . . .

V pozni jeseni je bilo. — Zunaj je bila temna noč. Naletaval je gost, droben dež in tiho šumljaje je padal na strehe hiš.

Stal sem pri odprtem oknu v tretjem nadstropju. Spodaj se je nerazločno čnilo dvorišča črno kamenje. Bilo je globoko pod oknom in s temno nočjo se je zlivalo v nejasen kaos . . .

Moje srce je bilo žalostno in dušo mojo je že objemala obupa mračna noč. Svet, človeštvo, življenje in trpljenje — vsega tega mi je bilo že dovolj, vse to sem si želel že daleč za seboj, vsega tega bi se rad že rešil, otrešel . . .

In tako osamelega sem se čutil, tako zapuščenega in tako slabega. Kakor lahen zamašek v širnem morju . . .

Ničesar nisem imel, ob kar bi se oprl. Iskal sem nekaj pozitivnega, nekaj stalnega in močnega, ob kar bi se naslonil, da bi se mogel boriti z življenjem . . . A ničesar . . . Zavrgel sem najmočnejšo oporo in sedaj je nisem mogel več najti . . .

Da, iskal sem svojega Boga — z obupom in groznim strahom sem ga iskal. Vedel sem, da se mi noga spodrsne, ako ga kmalu ne najdem, in da zdrsnem v prepad ter se raztreščim . . . A vendar ga nisem mogel najti.

In tedaj sem rekel duši svoji: »Ce ga ni mogoče najti, čemu pa ga iščeš . . . !«

In tedaj je dozoreval v mislih mojih velik sklep.

In sloneč ob oknu sam zrl tja dol na dvorišče. Vse temno spodaj. Le zdajinzdaj je nekaj zalesketalo: — motni odsev vode, ki se je zbirala in zlivala med kamenjem . . .

Ob strehe pa je polutih, enozvočno in uspavajoče škrebetal dež . . .

In vse me je nekako čudno omamljalo — ta tihi dež, ta neprodurna noč. In zevajoča globina pod menoj me je vabila, klicala. Zazdelo se mi je, da se odpira pod menoj neko veliko mehko naročje, da me sprejme vase liki trudno dete.

Nekaj nepoznanega mi je lezlo v ude — neka zaspanost, neka topla opojnost, vroča ekstaza. V glavi mi je šumelo, srce se ni več prav zavedalo svojega življenja, dušo pa mi je polnilo neko veliko pričakovanje, neko globoko neodoljivo hrepenenje. »Nemara pa najdem potem ono, po čemer sedaj zaman hrepenim, kar sedaj zaman iščem.«

In nagibal sem se bolj in bolj čez okno. Dihal nisem več — nisem si upal, nisem mogel. Roka mi je trepetala na mokrem, mrzlem zidu, težko kakor iz železa je ležala na vlažnem kamenju . . . še trenutek — in potem — —

V istem hipu pa je nevidna roka razgrnila pred mojo dušo gosto noč. In pred mene je splavala neka slika, ki sem jo videl že pred leti in ki sem malone že popolnoma pozabil na njo.

Na potovanju po sosednji Hrvaški sem nekoč prišel v neko staro vaško cerkvico. In v njej je visela na stranskem oltarju čudna slika. Vso sliko je tvorilo pravzaprav le gosto trnje. Pred trnjem je stal mlad popotnik, za trnjem pa Spasitelj. Oko njegovo je vabeče zrlo v trnje, in z milega obraza so mu lili svetli žarki ter v čudovitih barvah razsvetljevali goščavo povsem do nasprotne strani.

Mladi popotnik je svoje poglede s toplim hrepenenjem vpiral v trnje. Desnica njegova se je že iztegovala, da razgrne vejevje, in noga se mu je že ugibavala, da vstopi v bodečo goščavo ter pojde — za Njim . . .

In pod podobo je bilo zapisano z velikimi, skrbno izvedenimi črkami:

»Iščite me in našli me bodeite!«

Spomin na to sliko, ki je tako nenadno in tako čudovito slučajno oživela pred menoj, me je mogočno pretresel. In zazdelo se mi je, da je nekaj onih oživljajočih žarkov iz obličja Sinu človekovega posijalo tudi v mojo dušo . . .

In polagoma sem se dvignil raz okno — nekako iztežka, kakor bi me nevidne, a mogočne

roke vlekla tja dol v globino . . . Oddehnil sem se, kakor bi se prebudil iz smrtnega spanja . . .

Stopil sem za korak nazaj. A nehote — kakor prisiljen od nevidne, skrivnostne moči — sem se še enkrat sklonil nad okno ter se ozrl v globino, v mračni temi zevajočo pred menoj . . .

Zadrhtel sem, kakor list v jesenskem pišu . . .
»Moj Bog — to uro si mi bil blizu!«

* * *

In spet sem Te iskal . . .

Neutrudljivo in brez nehanja in vsepovsodi sem Te iskal. Iskal sem Te pri svitu solnčnega dneva in v temnih nočeh sem Te iskal . . . Iskal sem Te v šumnih družbah in v tihi samoti sem Te iskal . . . Iskal sem Te v očeh nedolžnih dev, v njihovih srcih in v dušah njihovih sem Te iskal . . . Iskal sem Te v dremotnem mraku šuštečih lesov in v nemem, vnebokipečem gorovju sem Te iskal . . . S plakajočo dušo sem hodil na božja pota, da bi tam našel Tvoj sled, v cerkvá mističnih kapelich sem preklečal ure in ure, čakajoč, da začutim Tvojo sladko bližino, Tvoj oživljajoči dih . . . V tihih samostanskih oratorijih sem Te iskal in v celico sem se zaprl, da bi Te našel . . .

Dneve, tedne, mesece in leta sem Te iskal z vso dušo, z vsem srcem sem hrepenel po Tebi. In vendar — nisem Te mogel najti . . .

Moj Bog, Ti veš, kolikokrat sem v tihih nočeh slonel ob oknu ter čakal, da se razodeneš duši moji. Nemara Te najdem v mirnem snu vsemira — sem mislil — nemara zasledim v tišini prirodni Tvojo bližino . . . In kolikokrat sem bedel v nočeh viharnih ter prisluškal, ali spoznam nemara v bobnečem gromu glas Tvoje vsemogočnosti, ali zapazim nemara v gorečem blisku odsvit Tvojega večnega veličastva.

Ah, vedel sem, da moraš nekje biti -- a moja duša Te vendarle ni mogla najti, se ni mogla združiti s Teboj!

In čestokrat sem v onih tihih, sanjajočih in onih viharnih, gromovitih nočeh plakal po Tebi — s srcem bolnim in poraženim in obupnim, kakor je plakal s plačem velikim Janez Bogoslovec, ko je videl, da nihče ne more odpreti sedmeropečatne knjige apokaliptiške . . .

In tudi pred menoj je ležala skrivnostna knjiga. In tudi jaz nisem bil vreden, da bi jo odprl . . .

* * *

Nekoč pa mi je govoril neki skrivnostni no-tranji glas: »Ne najdeš Ga, dokler s solzami resnične in očiščujoče pokore ne opereš svoje duše vsakega, tudi najmanjšega madeža. Ne najdeš Ga, dokler z ognjem svete, najčistejše ljubezni ne očistiš svojega srca vsake pege. Ne najdeš Ga, dokler ne sežgeš v uničujočem plamenu samozatajevanja vseh vezi, ki te še priklepajo na nižine sveta. Ne najdeš Ga, dokler popolnoma ne otreseš s svojih nog prahu, ki priča, da še stopaš po zemlji. Ne najdeš Ga, dokler povsem ne odmrješ svetu in — samemu sebi . . .«

In tedaj sem šel — in z močno, železno roko sem iztrebil iz svojih misli vso ljubav do sveta in do samega sebe. In v srcu svojem sem sežgal vso ljuljiko in dušo svojo sem umil s pekočimi solzami očiščujočega kesa — le visokogoreči plamen ljubezni in hrepenenja po Tebi sem še pustil plapolati v njej.

In potem sem stopil pred Tvoj oltar — in iz očiščene duše moje se je dvignila pred prestol Tvoj najlepša, najvišja, najmogočnejša, najveličastnejša himna mojega življenja:

„RESURREXI . . .“

* * *

Da, jaz sem bil mrtev in sem spet oživel . . .

In sedaj, ko se mojega življenja dan nagiba k večeru, Te iskreno zahvaljujem, da me nisi za časa moje dušne smrti izbrisal iz knjige življenja, ampak

si mi milostno dal čakati veliki praznik mojega vstajenja in dušnega prerorenja.

In v zahvalo za ta prepород, za to slovesno, veliko vstajenje k novemu življenju, k novim ciljem, v zahvalo za novo, jasno plamtečo luč, ki si jo prižgal moji duši, tavajoči v temi zmot in dvomov, v zahvalo, da si odprl pred dušo mojo apokaliptiško knjigo ter si mi dal spoznati lepoto in dobroto Tvojo: — v zahvalo za vse to Ti zapojem mojega življenja večerni psalm . . .

Dvignem torej roke in dušo k Tebi ter molim svojo večerno molitev.

Pred vsem molim za domovino svojo. Z vsem srcem in z vso dušo Te prosim, daj, da potihne med brati vihar sovraštva, naj neha vserezjedajoči boj! Daj, da zasije na našo domovino solnce sloge, ogrevajoča luč bratoljubja! Naj bi bili vsi eno — ena duša in eno srce. Daj, da postane domovina slovenska svetel tempelj bratovske ljubezni; daj, da bo dragoceno svetišče ljubezni do Tebe, naj bode velik dom Tvojemu velikemu imenu . . .

Molim za roditelje svoje. Za nje molim, ki so prebedeli toliko noči ob moji zibelki, ob moji bolniški postelji. Molim za nje, ki so me vzgajali s solzami, ki so me živili z žulji svojih delavnih rok. Za nje molim, ki so pošiljali toliko vročih molitva pred prestol Tvoj za mojo srečo in za dušo mojo.

Bodi jim ti povračevavec in njih veliko plačilo! —

In za Lenico molim. Tudi nje ne zabi! Ohrani jo čisto, ohrani jo sveto, kakor sem jo jaz spoznal čisto in sveto ob najinem prvem srečanju. Za njo molim, ker je dušo mojo ogrevala čistost njene krasne duše, ker je življenju mojemu bila jasen in blesteč zgleđ njenega življenja svetost in neizkaljena neomadežanost.

Prosim Te, ohrani jo sveto, ohrani jo čisto! —

In še — še za nekoga bi molil. Prosim Te tudi za — komteso Nelo!

Naj bi nje ne omenjal? Ah, Ti mi odpustiš, ker veš, koliko sem trpel zavoljo nje.

Ti veš, kako sem drhteč v nemi boli dan na dan stopal pred obličje Tvoje, kako sem iztegal v tihem obupu roke svoje proti Tvojemu svetemu Sionu, proseč Te, da mi pomagaš ugasiti strast do nje, da mi rešiš mojo dušo.

Globoko v srcu je gorela ta velika ljubezen, gorela je z mogočnim plamenom, in jaz sem trepetal v vekovečnem strahu, da nemara kdo opazi ta veliki plamen.

In z nesrečnim, obupnim srcem sem taval po življenja stezi, a na ustnih sem moral imeti srečen nasmeh, da niso videli mojega zdvojenega srca in nesrečne ljubezni moje.

In že sem klonil pod težo te velike strasti do komtese Nele. Že sem se malone zgrudil pod bremenom te skrivnosti in tega greha in že sem govoril duši svoji: »Glej, tvoja druga smrt!«

A Ti si me dvignil, še preden sem padel. In Ti si mi dal moč, da sem mogel zatajiti hrepenenje srca, da sem mogel ugasiti v njem razjedajoči plamen te skrivne ljubezni . . .

Res, še sedaj čutim tuintam v samoti svojega tihega življenja, v tišini dolgih večernih ur, v nočeh, prebedetih v mislih, spominih, kesu in hrepenenju nemirne duše — še sedaj čutim v takih plazečih urah, v teh temnih nočeh, da naju oklepajo še neke nevidne vezi.

A te vezi naju nikdar več ne združijo. Tako sva si že oddaljena, kakor bi živela v dveh različnih svetovih. In tudi ko se tuintam srečava, se srečujeva, kakor dva mrtveca. Le oči najine se zaiskre za hip živeje — ker se dve mrtvi srci nekako temno in nerazločno spominjata nekega velikega dogodka, neke velike ljubezni v nekdanjem, minulem, davnem — davnem življenju . . .

In zato si upam pred obličjem Tvojim omeniti tudi komtese Nele. In z molitvijo zbrano in vročo in kipečo Te prosim: Rosi v blagoslovljeni meri Tvojo srečo na vse njeno življenje! —

In za vse one molim, ki so mi storili kdaj kaj dobrega, ki so me ogrevali z ljubeznijo svojih src

in svojih duš. In za vse one molim, ki so s svojimi plemenitimi deli osramotili kdaj moja slaba dela ter tako povzročili, da sem zahrepenel po boljših, po vzvišenejših . . .

Molim za vse stiskane, za vse teptane in zaničevane. Hudo je stiskanemu in teptanemu. Gorje mu, če nima močne duše in ne ve, kje naj išče pomoči in rešitve! Zato pa jim bodi Ti spas in njih nepremagljiva moč . . .

In za vse one molim, ki so me kdaj žalili, obrekovali in poniževali. Prijatelje jih imenujem. Zakaj poskrbeli so, da me ni premagal napuh duha in napuh misli. Hvala jim, ker oni so storili, da se moja duša ni zadovoljila z vsakdanjega, brezpomenbnega življenja plitvimi strugami, ampak se je razmišljajoč pogrezala v žitja skrivnostne globine. Nje moram zahvaliti, da je moja duša često v zapuščenosti svoji govorila sama s seboj, da je preiskovala samo sebe, da se je tožila, sodila in se tako spoznavala in spoznala.

Torej tudi za svoje neprijatelje molim k Tebi, moj Bog! — —

In napósled molim sam zase . . .

Pred vsem Te prosim ljubezni! Oživljaj jo v meni, da mi nemara ne ugasne, še preden dogori mojega življenja brleča lučica! Daj, da vedno polni in vedno giblje dušo mojo ljubezen do rodne zemlje, ljubezen do teptane domovine moje, velika ljubezen do naroda, ki sem izšel iz njega! Daj, da bodo vse besede moje svetel odsev vseobsežne ljubezni do trpečega človeštva! In vsa dela moja naj ogreva in ožarja visokoplamteči ogenj ljubezni do Tebe — daj, da bode vse ono kratko življenje, ki si mi ga še prisodil, kakor velik evangelij visoke tople ljubezni, ogrevajoče in dvigajoče k novim željam, k novim ciljem vse one, ki me srečavajo na življenja potih! —

Daj, da bo v dneh, ki jih še preživim, duša moja čista kakor solnca sveti, neomadeževani žarki!

Daj, da bode srce moje mehko kakor sanjajoče lune blédi svit, nedolžno kakor trinajstletne deve deviški smehlaj!

Daj, da bodo hrepenenje moje in želje moje vedno čiste kakor brušen biser v kroni kraljevi!

Daj, da bodo vse misli moje svetel oltar Tvojemu imenu, dragocena posoda Tvoje slave . . .

Dodeli mi milostno, da stopim vsak dan pred Tvoj oltar, pred veličastvo Tvoje s psalmom zahvalnim, s psalmom slavečim Tvojo dobroto in usmiljenje Tvoje . . .

Daj, da bode resnica moja vedno kakor resnica svetopisemska, brez vse prevare in dvoumnosti . . .

Daj, da bodo vsa dela moja dišeč venec najkрасnejših cvetlic, ki ga spletam Tvojemu imenu!

Daj, da bode molitev moja vsekdar dišeče kadilo, nad katerim bo imelo dopadenje Tvoje veličastvo . . .

Daj, da bodo besede moje, ki jih zapustim mojemu narodu, kakor besede knjige molitvene, v kateri ni nič nečistega in nesvetega! Daj, da bode v njih našel vsak, ki se bo kdaj zamislil v nje, najkрасnejšo molitev, ki mu bo blažila srce v sreči, ki mu bo tolažila dušo v dneh bede in dneh obupa, ki mu bo dvigala vse misli in vse želje in vse bistvo njegovo k Tebi še ob uri poslednji, ob ločitve uri, ko se tudi njema nagne na večer življenja kratki dan . . .

Mojega življenja dan se že nagiba k večeru . . . No, mene ne straši smrtni mrak. Pač pa me zanima velika, neprodorna skrivnost smrti. Kaj pač človek čuti tedaj, kaj misli, kaj gleda? Ali se mu odgrinjajo tedaj življenja in večnosti globoke uganke, velika čuda — ali jih nemara tedaj umeva? —

In ko se zgrne nad menoj veliki smrtni mrak, izročim svoje telo materi črni zemlji. Iz praha sem in v prah se vrnem! —

Le to Te še prosim: daj mi milost, da si odpočijem od življenja težke hoje v slovenski zemlji. In daj, da mi kaka ljubeča roka zasadi na grobu žalujoče ciprese, da šume v tihih nočeh nad gomilo mojo, nad prahom mojim. In dve liliji mi naj zasade na grob in z modrookimi potočnicami ga naj okrase

— ker lilije in potočnice so bile vedno tako drage
mojemu srcu! —

Svojo dušo pa izročam oni veliki trenutek Tebi!

Daj mi po Svojem velikem usmiljenju, da mi
po oni prehodni noči iz tega v drugo, novo živ-
ljenje zasije lepši, veliki dan — dan brez večera
in brez mraka in brez noči, dan razžarjen z veko-
večnim plamenom večne ljubezni — veliki dan pri
Tebi in v Tebi! -- —

